

Funded by
the European Union

Project “BEYOND”

Rural Communities Pushing BEYOND COVID-19

Vodič za građane

Kako su ruralne zajednice ostale otporne
i prebrodile pandemiju COVID-19

Odricanje od odgovornosti: Projekt sufinancira Europska unija. Međutim, izraženi stavovi i mišljenja su samo stavovi i mišljenja autora i ne moraju odražavati stavove Europske unije ili EACEA-e. Za njih se ne mogu smatrati odgovornima ni Europska unija ni tijelo koje dodjeljuje potporu.

Funded by
the European Union

101091100 — BEYOND (Rural Communities Pushing BEYOND COVID-19)

In Memoriam

Norbert Aufrecht

30.09.1961 † 14.01.2024

Partnerstvo projekta “BEYOND – Rural Communities Pushing BEYOND COVID-19” posvećuje ovu publikaciju uspomeni na Noberta Aufrechta.

Dana 14. siječnja 2024. Norbert je neočekivano preminuo, ostavivši nas tužne, začuđene i šokirane. Od 2004. godine do danas obnašao je dužnost gradonačelnika općine Heiningen u Njemačkoj. Bio je poznat po svojoj predanosti potrebama svih stanovnika zajednice. Imao je i trajan utjecaj na zajednicu. Ostavio je svoj osobni pečat na brojnim inicijativama i projektima u Heiningenu i na području Göppingena. Norbert je uvijek bio vrlo blizak ljudima, klubovima i institucijama.

Svima nam je ostao u sjećanju po svojoj otvorenosti, dobroti, poštenju i spremnosti da pomogne ljudima. Iskreno nam nedostaje i izražavamo iskrenu sućut njegovoj supruzi Andrei, sinovima Julianu i Adrianu te cijeloj obitelji.

Contents

I.	Pozadina projekta i svrha ovog dokumenta.....	4
a.	Što je projekt “BEYOND”?.....	4
b.	Vodič za građane – koji je cilj?.....	5
II.	Najbolje prakse u Hrvatskoj – Općina Cestica.....	7
III.	Najbolje prakse u Sloveniji – Zavod Sopotniki i općine Ormož i Ajdovščina.....	9
IV.	Najbolje prakse u Italiji – Općina Cavriago i Općina Usseaux.....	13
V.	Najbolje prakse u Njemačkoj – Općina Heiningen.....	17
VI.	Najbolje prakse u Mađarskoj - Općina Sásd u suradnji s neprofitnom organizacijom “Sásd és Térsége Terület”.....	18
VII.	Naša zadnja poruka.....	20

I. POZADINA PROJEKTA I SVRHA OVOG DOKUMENTA

a. Što je projekt „BEYOND“?

Projekt “BEYOND – Rural Communities pushing BEYOND COVID-19” sufinancira Europska unija putem Programa za građane, jednakost, prava i vrijednosti (tj. CERV Programme); poziv za dostavu projektnih prijedloga „Mreže gradova“. Odobrena je potpora u iznosu od 148.015,00 €. Projekt je započeo 01.12.2022., a provodit će se do 30.11.2024. (trajanje: 24 mjeseca).

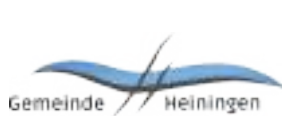
Nositelj projekta je Općina Cestica (Hrvatska). Projekt uključuje partnere iz pet zemalja članica Europske unije. Konzorcij uključuje sljedeće organizacije i općine:

- Zavod Sopotniki, zavod za medgeneracijsko solidarnost (u Sloveniji)
- Občina Ormož (Slovenija)
- Comune di Cavriago/općina Cavriago (Italija)
- Comune di Usseaux/općina Usseaux (Italija)
- Gemeinde Heiningen/općina Heiningen (Njemačka)
- Sásd és Térsége Terület- és Humánfejlesztési Nonprofit Kft (u Mađarskoj)

Geografska karta 1. Lokacije partnera u EU projektu „BEYOND“

Svrha projekta je pojačati angažman građana u akcijama civilnog društva i demokratskim procesima u ruralnim zajednicama; konkretno, kako bismo pokazali kako možemo poboljšati naše zajednice nakon pandemije SARS-CoV-2 (pandemija COVID-19). Kako bi se postigao ovaj cilj, projekt je organiziran kao sedam trodnevnih događanja koja okupljaju građane iz različitih sredina. Na svakom događaju raspravlja se o specifičnim temama koje se odnose na iskustva partnera tijekom pandemije COVID-19. Partnerstvo također prikuplja mišljenja građana o određenim razvojnim pitanjima i na taj način se omogućavaju nove sinergije između EU zajednica (tj. nova suradnja, novi prijedlozi projekata koji se fokusiraju na potrebe građana, itd.).

Manifestacije održane u projektu bile su:

- početna manifestacija u Cestici, Hrvatska: 29. – 31. ožujka 2023. (Tema: Organiziranje volonterskih akcija civilne zaštite);
- 2. manifestacija u Ajdovščini, Slovenija (koju su organizirali Sopotniki); 7. – 9. lipnja 2023. (Tema: Promicanje međugeneracijske solidarnosti i odgovaranje na potrebe starijih osoba);
- 3. manifestacija u Heiningenu, Njemačka: 27.-29. rujna 2023. (Tema: Organiziranje akcija koje jačaju društvenu uključenost i zaštitu okoliša);
- 4. manifestacija u Cavriagu, Italija; 11.-13. studenoga 2023. (Tema: Jačanje angažmana građana u obrazovnim akcijama i mentalna dobrobit obitelji);
- 5. manifestacija u Usseauxu, Italija; 13. – 15. svibnja 2024. (Tema: Uključivanje građana u akcije koje doprinose očuvanju kulturnih i prirodnih dobara u udaljenim područjima);
- 6. manifestacija u Sásdu, Mađarska (koji je organizirao “Sásd és Térsége Terület”); 18. – 20. rujna 2024. (Tema: Rješavanje mentalne dobrobiti najranjivijih tijekom pandemije – starijih osoba i osoba s invaliditetom);
- Završna manifestacija u Ormožu, Slovenija i Cestici, Hrvatska (organiziraju Ormož i Cestica); 23.-25. listopada 2024. (Tema: Prilagodba događanja u zajednici tako da promoviraju turizam i solidarnost u zajednici);

*Na svakom događaju bilo je prisutno 80-100 sudionika

Organiziranjem manifestacija partnerstvo i sudionici projekta postigli su sljedeće rezultate:

- Poboljšani kapaciteti u ruralnim područjima za pripremu i sudjelovanje u akcijama koje pridonose ruralnim zajednicama u prevladavanju COVID-19;
- Poboljšana svijest građana u ruralnim zajednicama o tome kako EU politike/vrijednosti pozitivno utječu na kvalitetu života;
- Poboljšana suradnja među ruralnim zajednicama

Postizanjem ovih rezultata, ruralne zajednice postale su bolje pripremljene za suočavanje s budućim izazovima koji utječu na živote građana. Kako bi se održali rezultati projekta, partnerstvo je sklopilo ugovor o suradnji, koji detaljno opisuje nove projektne ideje i buduće inicijative na kojima će partneri raditi. Ovi projekti osiguravaju da se socijalna uključenost, otpornost zajednice i volontiranje aktivno promiču u ruralnim zajednicama tijekom dugoročnog razdoblja.

b. Vodič za građane – koji je cilj?

Kada je Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) 11. ožujka 2020. proglasila pandemiju SARS-CoV-2 (pandemija COVID-19), svijet je bio u šoku. Nitko se u europskim zajednicama nikada u životu nije suočio s takvom krizom i nitko nije znao što učiniti. Na temelju dostupnih informacija, lokalne, regionalne i nacionalne vlade poduzele su korake bez presedana kako bi zaštitile građane od virusa. Odjednom su postojala lokalna ograničenja putovanja; osobni kontakt postao je gotovo nemoguć, škole su bile prisiljene prebaciti nastavu na online formate, obvezne maske za lice bile su potrebne ako ste trebali biti u kontaktu s drugima, a fraze “ostani kod kuće” i “peri ruke” postale su uobičajene fraze tijekom razdoblja pandemije u Europi.

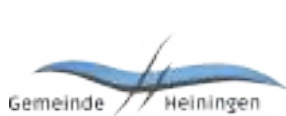

Virus SARS-CoV-2 doista je bio prijetnja, koja je posebno utjecala na najugroženije u zajednici (tj. starije osobe, osobe s invaliditetom, obitelji i kućanstva s niskim primanjima, itd.). Na različite je načine utjecao na muškarce i žene (ovisno o njihovim obvezama i društvenom statusu) te na različite dobne skupine (mladi, odrasli, stariji). Osobe kojima su bile potrebne socijalne i zdravstvene usluge (i druga podrška) nisu ih mogle dobiti zbog početnih ograničenja koja su bila usmjerena na smanjenje infekcije koja proizlazi iz osobnog kontakta. Retrospektivno, sada je jasno da mnoga takva ograničenja nisu uzela u obzir socijalne probleme s kojima su se građani suočavali prije pandemije. Sve u svemu, pandemija je ugrozila samu društvenu strukturu zajednica. Zbog pandemije među građanima raste osjećaj izoliranosti od zajednice. Nadalje, s ublažavanjem, a potom i ponovnim uvođenjem ograničenja, građani su postali skeptični (osobito oni koji nisu bili zaraženi) oko toga postoji li prijetnja od COVID-19 ili ne.

Svi partneri u ovom projektu smatraju da je pandemija COVID-19 ozbiljna prijetnja opstanku njihovih zajednica. Unatoč dobivanju potpore nacionalnih i regionalnih vlada u borbi protiv utjecaja pandemije COVID-19, bilo je neophodno da lokalne samouprave, posebno u ruralnim područjima, razviju vlastite mjere i radnje kako bi se život zapravo mogao nastaviti i na kraju vratiti u normalu. Ovo partnerstvo vjeruje da su neki potrebni elementi za prevladavanje pandemije uključivali aktivno građanstvo, volontiranje, timski rad i međusobno razumijevanje. Ni partneri nisu čekali da ih spase više vlasti. Umjesto toga, razvili su građanske akcije koje su uključivale različite skupine, obraćale se najpotrebitijima i pridonosile izgradnji solidarnosti među građanima.

U ovom će vodiču svaki partner opisati svoja iskustva i najbolje prakse tijekom pandemije COVID-19. Čineći ovo, namjeravamo vama (čitatelju) dati jasnu sliku o tome kako se angažirati, raditi s drugima u zajednici i graditi identitet zajednice u vremenima krize. Nadamo se da će naša iskustva pomoći vašoj zajednici da izgradi solidarnost i ostane otporna u takvim krizama.

II. NAJBOLJE PRAKSE U HRVATSKOJ – OPĆINA CESTICA

Geografska karta 1. Location of Cestica/ Lokacija Cestica

Općina Cestica je mala zajednica sa 5.500 stanovnika smještena u zagorskim brjegovima u Varaždinskoj županiji, Hrvatska, uz slovensku granicu. Poznata je po svježim proizvodima, lokalno proizvedenom vinu i brežuljcima. Kao i mnoge ruralne zajednice, Cestica se oslanja na povezanost (među svojim članovima, s drugim gradovima i javnim službama) kako bi održala kvalitetan životni standard. Bez takvih veza, malim mjestima poput Cestice prijeti gospodarska i društvena stagnacija.

Kada je pandemija COVID-19 započela u ožujku 2020., svi su stanovnici bili pogođeni; međutim, najveća briga bila je kako osigurati da najugroženiji članovi zajednice mogu dobiti hranu, zalihe i podršku koja im je potrebna svakodnevno. U Cestici postoje četiri ustanove za skrb o starijim osobama, a gotovo 1000 stanovnika starijih od 65 godina ima stalnu potrebu za osobnom podrškom. Uz to, u zajednici živi 30 obitelji s osobama s invaliditetom, kojima je za uključivanje u zajednicu potreban pristup javnim uslugama. Općina je koordinirala akcije s društvima Crvenog križa, organizacijama civilnog društva ("Hiperaktivni" koja je usmjerena na mlade i "Život i radost" koja je usmjerena na podršku djeci s teškoćama u razvoju), drugim općinama i javnim tijelima kako bi odgovorila na izazove koje stvara pandemija.

U početku (2020.) akcije su bile male. Primjerice, Crveni križ bi građanima koji čekaju na graničnim prijelazima osigurao vodu i dezinfekcijsko sredstvo, postavio odjele za testiranje građana na COVID-19 te ažurirao smjernice javnog zdravstva kako bi građani mogli poduzeti odgovarajuće mjere opreza. Dom za starije i nemoćne osobe "Novi život" provodi stroge zdravstvene i sigurnosne mjere kako bi njihovi štićenici bili sigurni i mogli živjeti dostojanstveno. Osoblje je čak ostajalo dulje kako bi se tijekom praznika štićenici mogli družiti putem internetskih alata i barem proslaviti praznike s kolegama štićenicima i osobljem. Volonteri udruga (npr. Hiperaktivni) organizirali su dostavu hrane/potrepština obiteljima iz ranjivih skupina. Međutim, kako je iz dana u dan postajalo sve jasnije da se pandemija neće riješiti u kratkom roku, bile su potrebne veće i sveobuhvatnije akcije podrške članovima zajednice.

Slike 1-3. S lijeva na desno - slika 1: mladi volonteri Udruge “Hiperaktivni” prikupljaju hranu i potrepštine za obitelji u potrebi tijekom pandemije; fotografije 2-3: osoblje Doma za starije i nemoćne osobe „Novi život“ koje brine o svakodnevnim potrebama štićenika u najtežim trenucima pandemije i štićenici koji maškarama daju sve od sebe da prebrode pandemiju.

Jedan od projekata pod vodstvom Općine koji je uvelike pridonio rješavanju potreba starijih osoba i osoba s invaliditetom bio je projekt sufinanciran od ESF-a „**Zaželi: Program zapošljavanja žena u Općini Cestica**“, koji je zapravo započeo prije pandemije. Projekt se bavio dvama problemima u zajednici. Prvo, starije osobe i osobe s invaliditetom u zajednici trebale su osobnu podršku kako bi bile uključene u zajednicu i živjele dostojanstveno. Drugo, projekt je bio usredotočen na nezaposlene žene u zajednici budući da nisu imale pristup mogućnostima zapošljavanja u svom karijernom području. Prilagodbom projekta realnosti COVID-19 zaposleno je i osposobljeno šest žena za kućne pomoćnice osobama s invaliditetom. Pružili su podršku za 24 starije osobe s invaliditetom kojima je bila potrebna osobna asistencija. Podrška koju su tim osobama pružali asistenti uključivala je kupnju i dostavu lijekova, pripremu obroka, čišćenje domova, pomoć pri plaćanju računa, pomoć pri oblačenju itd.

Slika 4 . Polaznice u ESF projektu “Zaželi” uz načelnika Općine Cestica g. Mirka Korotaja

Slike 5-7. Gerontodomačice za starije osobe s invaliditetom u ESF projektu “Zaželi” dostavljaju hranu i potrepštine građanima u udaljenim područjima u Cestici

Hrvatski Crveni križ Gradsko društvo Crvenog križa Varaždin (GDCK Varaždin) provodi projekte kojima se suočava s izazovima pandemije. Projektom „Pomoć socijalno ugroženim kućanstvima za vrijeme trajanja pandemije koronavirusa (COVID-19) u Hrvatskoj“ isporučeno je 648 prehrambenih paketa za 614 obitelji (kućanstava u kojima žive osobe iz ranjivih skupina) u Varaždinskoj županiji (uključujući Cesticu). Tijekom svibnja 2020. više od 600 kućanstava (predstavnik ranjivih skupina) dobilo je tri topla obroka dnevno putem pilot projekta „Dostava dnevnih toplih obroka starijim osobama narušenog socijalnog ili zdravstvenog stanja“. U kasnijim fazama pandemije (2021.) volonteri u zajednici pod vodstvom Crvenog križa i Općine Cestica sudjelovali su u akcijama cijepljenja građana i okončanja pandemije.

Slike 8-9 s lijeva na desno: Volonteri GDCK Varaždin dostavljaju potrepštine, Slika 10: Volonteri GDCK volontiraju na cijeplnim mjestima

Doprinosi volontera i volja mještana da pomognu svojim sugrađanima u konačnici su pridonijeli da Cestica prebrodi pandemiju COVID-19. Bez timskog rada, suradnje i odlučnosti, utjecaji pandemije bili bi daleko veći, a akcije ne bi bile učinkovite. Iako je pandemija dovela do poteškoća za sve njezine stanovnike (psihički stres, socijalna izolacija, ekonomske poteškoće), Cestica je to uvidjela i inkluzivnim pristupom razvoju u kojem se uzimaju u obzir potrebe najugroženijih, osjećaj pripadnosti i ponosa zajednica je poboljšana.

III. NAJBOLJE PRAKSE U SLOVENIJI – ZAVOD SOPOTNIKI I OPĆINE ORMOŽ I AJDOVŠČINA

Geografska karta 3: Lokacije Ormož i Ajdovščina

Projekt uključuje dva slovenska partnera: Zavod za medgeneracijsko solidarnost “Sopotniki” i Općinu Ormož. Projekt podržava i Općina Ajdovščina.

Sopotniki je neprofitna organizacija čiji je cilj jačanje međugeneracijske solidarnosti i pomoć starijim osobama da se uključe u aktivan društveni život. Djeluje u slovenskim općinama Hrpelje – Kozina, Divača, Sežana, Sevnica, Brežice, Krško, Kočevje, Postojna, Pivka, Ajdovščina, Ankaran, Litija, Šmartno pri Litiji, Cerknica, Idrija, Zagorje ob Savi i Ilirska Bistrica. Glavna djelatnost Sopotnika je besplatna usluga prijevoza za starije osobe. Omogućuje im da prisustvuju kulturnim događanjima, posjete prijateljima, odu liječniku, odu u kupovinu itd. Bez ove usluge te su osobe u opasnosti od izolacije jer žive u malim udaljenim selima i gotovo nikada ne izlaze iz svojih domova. Vozači volonteri u Sopotniki prilagođavaju svoj rad i učenje na takav način pa je usluga dostupna 6 dana u tjednu.

Tijekom pandemije Sopotniki je svoje poslovanje prilagodio hitnim potrebama starijih osoba, koje su tijekom ove krize bile posebno ranjive. Prepoznajući povećanu izolaciju i potrebu za osnovnim potrepštinama i medicinskim uslugama, organizacija je uspostavila specijalizirane “COVID jedinice” za koordinaciju i izvršavanje kritičnih aktivnosti. Ove postrojbe imale su zadatak dostaviti lijekove, osnovne potrepštine i tople obroke izravno u domove starijih osoba. Osim toga, omogućili su transport uzoraka testa na COVID-19 u laboratorije, pridonoseći širem javnom zdravlju. Ove su usluge izvršene prema strogim sigurnosnim protokolima kako bi se zaštitili i pružatelji usluga i primatelji. Redovne usluge mobilnosti također su održavane u ograničenom načinu, osiguravajući potreban prijevoz za preglede liječnika i kupnju namirnica bez dijeljenja prijevoza.

Projekt je imao dubok utjecaj na kvalitetu života starijih osoba tijekom pandemije COVID-19. Pružanjem osnovnih usluga, Sopotniki se pozabavio značajnim izazovima s kojima se suočavaju starije osobe, koje su bile nerazmjerno pogođene karantenom i mjerama socijalnog distanciranja. Dostava lijekova, potrepština i obroka osigurala je zadovoljenje osnovnih potreba starijih osoba bez izlaganja potencijalnim rizicima od infekcije. Usluga sigurne kupnje omogućila im je da zadrže svoju neovisnost uz pridržavanje smjernica javnog zdravlja i sigurnosti. Štoviše, siguran transport uzoraka za testiranje na COVID-19 pridonio je širim javnozdravstvenim naporima u kontroli pandemije. Redovne usluge mobilnosti, iako ograničene, osigurale su da starije osobe i dalje imaju pristup potrebnim liječničkim pregledima i kupovini namirnica, čime se spriječilo pogoršanje njihova zdravlja i dobrobiti. Ove inicijative ne samo da su se bavile fizičkim potrebama, već su pružale i psihološku utjehu, smanjujući osjećaj izoliranosti i bespomoćnosti kod starije populacije.

Ovakvim pristupom pomoći građanima tijekom pandemije, Sopotniki su prevladali izazove i zadržali svoju misiju kao neprofitne organizacije. Prilagođavajući se situaciji, surađujući s lokalnim vlastima, tijelima javnog zdravstva i drugim neprofitnim organizacijama, pružajući sveobuhvatnu obuku volonterima i slijedeći sigurnosne smjernice, volonteri su bili u mogućnosti osigurati da korisnici Sopotnika (starije osobe) budu uključeni u zajednicu, u mogućnosti vidjeti obitelj i pristupiti javnim službama.

Slike 11-12: Volonteri iz Sopotnika u akciji za vrijeme pandemije

Osim neprofitnih organizacija, općine su odigrale važnu ulogu u osiguravanju otpornosti slovenskih građana. U **Općini Ajdovščina** (područje koje broji oko 20.000 stanovnika i nalazi se u blizini talijanske granice), suočavanje s virusom početkom 2020. godine šokiralo je sve građane bez obzira na podrijetlo. Svi su se vrlo brzo morali prilagoditi novonastaloj situaciji. U početku su duboki odnosi i solidarnost Ajdovščine s drugim zajednicama EU rezultirali potporom iz inozemstva. Prve maske za lice Ajdovščina je osigurala od svojih talijanskih kolega. Kako se pandemija nastavljala, bilo je teže osigurati zaštitne materijale; stoga je Odjel civilne zaštite Ajdovščina preuzeo inicijativu i udružio snage s lokalnim poduzetnicima kako bi kreirao vlastite zaštitne proizvode (opskrbni setovi, zaštitna oprema i dr.). Odjel civilne zaštite pojavio se u proizvodnji perivih i višekratnih maski pod robnom markom WaM1 (Wajdušna Metropola 1, n.d.t: Ajdovščina Metropoli 1) koje su podijeljene građanima u zajednici. Osim maski, Odjel je osnovao i destileriju alkohola za vlastiti dezinfekcijski proizvod/sanitizer koji je priznala Republika Slovenija.

Poduzimanjem hitnih mjera za otklanjanje nedostataka u suzbijanju koronavirusa, Općina Ajdovščina pružila je podršku građanima u prevladavanju negativnih posljedica pandemije. Inicijative Općine i Odsjeka za civilnu zaštitu prepoznale su mještani koji su i dalje zahvalni na iskazanoj pažnji lokalnih vlasti u ovom teškom vremenu.

Odjel civilne zaštite Ajdovščina i uzorci zaštitnih maski i dezinfekcijskih sredstava nastalih tijekom pandemije

Općina Ormož također se suočila s pandemijom i morala je djelovati. Ormož je naselje s 11.886 stanovnika koje se nalazi na slovensko-hrvatskoj granici, a poznato je po proizvodnji vina, poljoprivredi i kao turističko odredište.

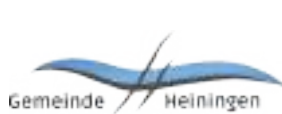
Kao i druge zajednice, grad i njegovi građani isprva su bili zatečeni jer se nikada prije nisu susreli s nečim sličnim; ali građani su se javili dobrovoljno kako bi Ormož izdržao situaciju i ostao otporan. To je uključivalo akcije kao što su isporuka potrepština građanima u potrebi (npr. osobama u staračkim domovima, obiteljima s osobama s invaliditetom) i pomoć osobama da se povežu s obitelji unutar zajednice. Jedan važan element koji je bio neophodan na početku pandemije bile su **maske za lice**, kojih je nedostajalo. Kako bi barem platnene maske bile dostupne, volonteri Center za starije obćane Ormož (CSO), Zdravstveni dom Ormož i drugih organizacija izradili su perive/tekstilne zaštitne maske za socijalno ugrožene i starije osobe. Za šivanje ovih maski Općina Ormož nabavila je tekstil za proizvodnju. Ukupno su volonteri sašili 2025 zaštitnih maski za koje su potrošili 107 metara tkanine i 172 komada elastike. Predstavnici mjesnih zajednica podijelili su maske najpotrebitijima (socijalno ugroženim osobama i starijim osobama u svojim mjestima).

Nadalje, volonterske akcije u zajednici (godišnje akcije koje su se održavale prije pandemije) trebalo je prilagoditi 'novom normalnom'. Za mnoge je pandemija predstavljala veliki teret koji je bilo teško podnijeti, a aktivnosti bi bilo jednostavno otkazati i nadati se boljim vremenima. U Ormožu je postalo jasno da treba poduzeti radnje kako bi se prethodni događaji barem mogli nastaviti u novom formatu. Neke od promjena uključivale su uključivanje zdravstvenih i sigurnosnih smjernica u aktivnosti, izbjegavanje bliskog kontakta s kolegama volonterima, poticanje akcija na otvorenom itd. Te su promjene primijenjene na volonterski događaj „**OČISTIMO DESTINACIJU JERUZALEM SLOVENIJA 2021/Očistimo Jeruzalem Slovenija 2021**“. Ovo je godišnja manifestacija koja okuplja građane Ormoža na čišćenju smeća/otpada s prometnica i okolnih šuma. Uzimanjem stvari u svoje ruke i uvođenjem potrebnih promjena, događaj se mogao održati prema planu 2021. godine; čime se pridonijelo poboljšanju zaštite okoliša u općini.

(s lijeva na desno): Primjeri maski koje su izradili volonteri u Ormožu, promotivni plakat volonterske akcije „Očistimo Jeruzalem Sloveniju“ i fotografija sa događaja 2021.

Ovo su samo neki od primjera kako je Ormož prebrodio pandemiju. Nakon što je pandemija završila 2023., općinski dužnosnici dali su prioritet učenju iz iskustava tijekom ovog teškog razdoblja i razvoju aktivnosti koje uzimaju u obzir naučene lekcije. Jedan problem koji je Ormož tijekom pandemije vrlo teško prevladao bio je omogućavanje starijim osobama fizički pristup zajednici (osobito osnovnim uslugama i opskrbi). Program **PROSTOFER** u 2023. godini važna je prekretnica za općinu i služi kao izravan odgovor na ovo pitanje.

Njime Ormož i druge općine nastoje poboljšati mobilnost starijih osoba u lokalnoj zajednici i time povećati njihovu socijalnu uključenost. Iznajmljivanjem električnog vozila i volonterskim prijevozom osoba u potrebi do njihovih odredišta, Općina Ormož je omogućila besplatni prijevoz za starije građane. Da pojasnimo, osobe u potrebi su one koje ne mogu same obavljati bitne poslove, osobe s invaliditetom i druge koje ne mogu same voziti. Često nemaju rodbinu, imaju niske mjesečne prihode i lošu povezanost javnim prijevozom. Tako volonteri besplatnim prijevozom omogućuju korisnicima odlazak liječniku, ljekarni ili trgovini. U općini Ormož u službu je uključeno 16 vozača volontera koji su spremni pomoći. 2023. godine obavljena su 122 prijevoza. Provedbom ovog projekta Ormož je uspio izgraditi svoju otpornost i osigurati svim građanima dostojanstven život. Na kraju, Ormož se jako potrudio prepoznati doprinose volontera i potaknuti druge da prate njihove akcije. Ormož je 2024. godine stekao titulu “Općina volontera” koju je dodijelila Slovenska mreža prostovoljnih organizacij.

Slike 18-19 (s lijeva na desno): Vozači volonteri u Ormožu uključeni u projektu/ programu „PROSTOFER“ i župan Danijel Vrbnjak s korisnicima usluga

IV. NAJBOLJE PRAKSE U ITALIJI – OPĆINA CAVRIAGO I OPĆINA USSEAUX

Geografska karta 4. Cavriago i Usseaux, Italija

Projekt BEYOND uključuje dvije ruralne zajednice u Italiji: općinu Cavriago u regiji Emilia-Romagna i općinu Usseaux u regiji Piemonte.

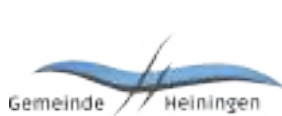
Iako su obje zajednice ruralne i suočavaju se s nekim sličnim izazovima (npr. osigurati građanima pristup javnim uslugama), uvelike se razlikuju u pogledu stanovništva i geografskog položaja. To pak znači da su njihovi odgovori na pandemiju COVID-19 varirali kako bi odgovorili na izazove građana.

Cavriago ima populaciju od 10.000 stanovnika, a nalazi se u nizinskom slivu rijeke Enza. Nalazi se u blizini velikih središta kao što su Parma, Reggio Emilia i Modena. Tijekom godina, Cavriago je ojačao zajednicu renoviranjem i izgradnjom škola, podupiranjem organizacija civilnog društva u pružanju socijalne i psihološke podrške građanima i bliskom suradnjom s regionalnim vlastima kako bi osigurao da postoje klinike, vrtići, službe za zapošljavanje i druge javne usluge dostupne lokalno.

Pandemija je posebno negativno utjecala na učenike osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Učenici (djeca i mladi do 18 godina) bili su prisiljeni ostati kod kuće, a jedini način na koji su mogli sudjelovati u školovanju bila je online nastava. Diljem Europe ovaj se pristup koristio jer se činilo da je to jedini održiv način provođenja obrazovanja zbog zdravstvenih i sigurnosnih rizika koje je predstavljala pandemija. Kako su ograničenja ukidana, roditelji, učitelji i drugi čelnici zajednice željeli su razumjeti što se promijenilo u životima mladih ljudi tijekom pandemije. Adolescenti i mlade odrasle osobe željeli su naglasiti hitnost rješavanja problema među mladima koji su se pojavili tijekom pandemije, s posebnim naglaskom na problem socijalnog povlačenja, napuštanja škole i sporta. Stoga je Cavriago u suradnji s lokalnim školama i organizacijama civilnog društva pokrenuo projekt „**DAD Generation – Didaktika na daljinu**“. Projekt se temeljio na participativnom procesu koji bi rezultirao stvaranjem Pakta obrazovne zajednice: sporazuma između općina, škola, drugih javnih i privatnih subjekata te pojedinačnih mladih i odraslih građana (onih koji doprinose lokalnom obrazovnom sustavu) da spriječe i riješe se društvenih, mentalnih i ekonomskih problema (koji pogađaju djevojčice, dječake i adolescente) s posebnim osvrtom na nasljeđe pandemije. Aktivnosti su uključivale 6 fokus grupa, 10 intervjua s mladima, 5 radionica na temu mentalnog zdravlja (prisustvovalo 60 sudionika), 1 hackathon (25 sudionika) i kazališnu predstavu (71 sudionik) koje su bile osmišljene kako bi angažirali mlade i potaknuli ih da izraze njihova stajališta povezana s utjecajem pandemije. Kao rezultat projekta, Cavriago je uspio razviti 5 novih projekata koji se bave potrebama mladih ljudi u zajednici. DAD je također pridonio ponovnom aktiviranju mladih u zajednici jer ih je potaknuo da istraže mogućnosti volontiranja i pomoći drugim građanima. Naposljetku, rasvijetlio je glavne situacije s kojima se suočavaju mladi u razdoblju nakon pandemije, omogućujući Cavriagu da poduzme odgovarajuće mjere.

Slike 20-23 (povezano s projektom “DAD Generation”: s lijeva na desno – lansirna montaža, radionica na otvorenom i hackathon.

Osim problema koji utječu na mlade, Cavriago se morao dotaknuti i drugih inicijativa kako bi zadovoljio potrebe građana. Prije pandemije Cavriago je vodio “Educare: Pitanje zajednice” koji je služio kao otvoreni forum za građane (edukatore, lokalne vlasti, predstavnike civilnog društva, volontere itd.) za predlaganje novih ideja, dijeljenje svojih perspektiva i raspravu o rješenjima vezanima uz probleme zajednice. Prilagođavanjem Educare-a online formatu tijekom pandemije, Cavriago je mogao nastaviti prikupljati mišljenja građana i prilagoditi godišnje događaje novoj stvarnosti COVID-19. Neki od rezultata uključuju prilagodbu godišnjeg festivala zajednice uvjetima pandemije, laboratorije u kojima djeca mogu istraživati, poboljšani pristup socijalnim uslugama za mlade i formiranje grupe za podršku ženama (s fokusom na prevladavanje zlostavljanja i izgradnja samopoštovanja) pod vodstvom lokalnih psihologa. Cavriago prepoznaje da se uz pristup razvoju usmjerenom na građane, pitanja mogu riješiti na način koji odražava potrebe različitih skupina i koji ima dugoročne koristi.

Slike 24-25 povezane s Educare (slijeva na desno): Lokalna skupština okuplja građane u okviru Educare (prije pandemije); i tipičan plakat koji se koristio za poticanje građana da dođu na sastanke i podijele svoja mišljenja.

Općina Usseaux mala je zajednica sa 174 stanovnika smještena u talijanskim Alpama na nadmorskoj visini od 1.416 m. Unatoč tome što je grad dio gradske regije Torino, grad je daleko od potrebnih javnih usluga. Grad Torino udaljen je 79 km, a za dobrih vremenskih uvjeta potrebno je najmanje sat i pol vremena. Infrastruktura i geografija odigrali su veliku ulogu u oblikovanju lokalnog identiteta Usseauxa, jer je manje povezan s glavnim središtima u Italiji. Do grada vodi samo nekoliko ruta, koje su uske i ponekad imaju samo jedan trak. Zimi i u proljeće zbog surovih vremenskih uvjeta grad odjednom može postati nedostupan. Zbog ovih okolnosti, građani Usseauxa formirali su čvrsto povezanu zajednicu. Samopouzdanje i povezanost stanovnika postali su ključni principi razvoja u Usseauxu. Građani dijele resurse, pomažu jedni drugima i volontiraju kako bi Usseaux učinili otpornijim i sposobnijim za prevladavanje kriza.

Jedna od ključnih značajki Usseauxovog aktivnog upravljanja koja je pomogla gradu da ostane otporan je “**Mansia**”. Mansia je osoba koja se, osim načelnika i općinskih vijećnika, smatra onom kojoj treba doći kako bi se riješili svakodnevni problemi s kojima se građani suočavaju (npr. ako se pokvari hidrant ili ako se uništi ulična rasvjeta, građani bi došli do Mansije najprije). Oni su prvi kojima se građani obraćaju za pomoć u svakodnevnim izazovima. Oni organiziraju resurse i volontere za rješavanje konkretnih problema i djeluju kao poveznica između gradonačelnika i vijećnika sa stanovnicima. Ova uloga zajednice postoji tisućljećima (od galo-rimskog razdoblja).

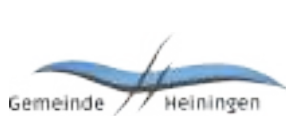

S vremenom je uloga evoluirala kako bi zadovoljila potrebe zajednice u 21. stoljeću. Na početku pandemije COVID-19 građani u Usseauxu bili su odsječeni od drugih zajednica zbog karantene, zahtjeva socijalnog distanciranja i ograničenja putovanja. To je predstavljalo ogroman pritisak na zajednicu jer je građanima onemogućavalo pristup javnim uslugama ili čak odlazak po namirnice. Mansia je odigrala veliku ulogu u osiguravanju da Usseaux ostane otporan u ovim teškim vremenima. Zahvaljujući Mansiji osigurane su FFP2 maske za građane, dostavljene su namirnice i lijekovi ugroženim građanima (npr. 62 građana starija od 65 godina), organizirani su volonterski timovi za provjeru građana u potrebi, a Mansija je služila kao relej za komunikaciju između građana i lokalne samouprave. Kako su restrikcije popustile nakon prve godine pandemije, ovaj model upravljanja građanima također je odigrao ulogu u osiguravanju nesmetanog odvijanja redovitih događanja u gradu, poput mini-olimpijada, gradskih festivala, ponovnog otvaranja Canton Mill-a itd.

Usseauxov odgovor na pandemiju pokazao je da volontiranje, dijeljenje i suradnja u zajednici osiguravaju građanima prevladavanje velikih kriza. U vremenima kao što je pandemija, Usseaux također smatra da je potrebna bliska povezanost s građanima kako bi se osiguralo zdravlje i sigurnost svih stanovnika. Poduzimanjem takvih mjera u kriznim situacijama jačaju se veze među građanima i zajednica će izaći jača nego prije; bit će spremna i sposobna suočiti se s novim izazovima u budućnosti.

Slike 26-27: Usseaux u zimi. Kada je u ožujku 2020. izbila pandemija, Usseauxu je bilo teško pristupiti zbog vremenskih uvjeta. Imajući ulogu "Mansije" u zajednici (nekoga tko bi mogao pomoći), Usseaux je uspio prevladati najgore utjecaje pandemije.

V. NAJBOLJE PRAKSE U NJEMAČKOJ – OPĆINA HEININGEN

Geografska karta 5. Heiningen, Njemačka

Općina Heiningen je raznolika i živahna zajednica koja se nalazi u Baden-Württembergu u okrugu Göppingen. Heiningen ima otprilike 5.200 stanovnika i nalazi se u blizini bujnih šuma i slikovitih rijeka. Unutar zajednice više od 25% stanovnika je starije od 65 godina, a postoje i drugi u ranjivom položaju (migranti, osobe s invaliditetom, itd.) kojima je potrebna pomoć i podrška. Zbog ovih uvjeta, općini je bio prioritet stvoriti okruženje u kojem se svi osjećaju dobrodošli i poštovani.

Kao i u drugim ruralnim zajednicama u Europi, utjecaji COVID-19 bili su ozbiljni u Heiningenu. Stanovnici su bili u svojim kućama, škole i vrtići zatvoreni, a mnoge osobe s invaliditetom i starije osobe nisu se mogle brinuti same o sebi. Građani su bili odsječeni i izolirani, a to je najranjivije izlagalo značajnom riziku jer nisu mogli putovati i pristupati dobrima i uslugama (uključujući zdravstvenu skrb).

Nakon što je postalo očito da pandemija neće iznenada nestati, općinska uprava koordinirala je s organizacijama civilnog društva, domovima za starije osobe, školama i drugim dionicima nove usluge koje bi ponovno povezale građane i osigurale njihovu dobrobit. Utvrđeno je da je glavni problem nepovezanost građana. Bilo je očito da je potrebna neka vrsta podrške ili pomoći, ali bilo je jasno što je točno potrebno. Stoga je Općina zajedno s volonterima i građanima u zajednici razvila web platformu "**Heiningen Hilft/Heiningen pomaže**". Samozatajni građani i volonteri razvili su ovu web platformu vlastitim sredstvima. Nakon registracije na platformi, građani su mogli zatražiti pomoć (npr. prijevoz do liječničke ordinacije, dostava lijekova, tehnička pomoć i popravke u kući itd.) od drugih na platformi, a oni koji su bili voljni mogli su izraziti svoju opredijeljenost za uključivanje. Šireći poruku o projektu putem različitih platformi društvenih medija (Facebook, WhatsApp, Instagram, itd.), tisuće građana u regiji imale su pristup projektu i njegovom korištenju.

Kao rezultat projekta, ranjive skupine koje ne bi imale pristup javnim institucijama i općim uslugama mogle su se povezati sa sugrađanima i dobiti pomoć. Ostali su uključeni u zajednicu i njihovi životi su tretirani s dostojanstvom.

Slike 28-30 iz projekta “Heiningen Hilft”. Prve slike lijevo prikazuju web portal i kako je prikazan. Slika desno je primjer plakata koji se koristi kako bi se građani upoznali s projektom i njegovim prednostima u zajednici.

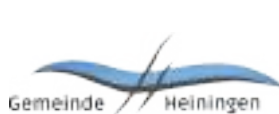
Ovaj pristup pokazuje da dopiranjem do građana, uključujući njihov doprinos u akcijama i promicanjem volontiranja i aktivnog građanstva, ruralne zajednice mogu ostati otporne čak i u najstresnijim situacijama i krizama. U vremenima kao što je pandemija COVID-19, građani se moraju okupiti i omogućavanjem promjena slušanjem i radom s građanima, volontiranje se može isplatiti, a gradovi mogu prevladati svaki izazov.

VI. NAJBOLJE PRAKSE U MAĐARSKOJ - OPĆINA SÁSD U SURADNJI S NEPROFITNOM ORGANIZACIJOM “SÁSD ÉS TÉRSÉGE TERÜLET”

Geografska karta 6: Sásd, Mađarska

Općina Sásd nalazi se oko 32 km od gradova Pecs i Kaposvár. Ima populaciju od 2.900 stanovnika i bio je poznat u Mađarskoj (osobito u regiji Baranja) kao važno središte poljoprivrede, trgovine i prometa. Kao i u mnogim malim općinama u Europi, Sásd se ponosi time što je čvrsto povezana zajednica u kojoj se građani oslanjaju jedni na druge kako bi napredovali, kao i prevladali čak i najteže situacije.

Pandemija COVID-19 predstavljala je ogromne izazove za zajednicu, posebno za najugroženije građane Sásda. Zbog ograničenja kretanja, socijalnog distanciranja, obveznog nošenja zaštitnih maski (čak i na otvorenom), svim institucijama u regiji postalo je otežano obavljanje redovnog posla. Zatvaranje škola bila je posebno surova stvarnost za građane koji dolaze iz nepovoljnog položaja (tj. oni koji skrbe o osobama s invaliditetom, oni koji žive u siromaštvu itd.). Obrazovanje je bitno kako bi se osiguralo da građani steknu kapacitete, kompetencije i samopouzdanje da se uključe u zajednicu, budu neovisni i žive dostojanstveno. Online pristupi koji su se koristili na početku pandemije pokazali su se neučinkovitima jer učenici, roditelji i učitelji nisu bili upoznati s time kako pravilno primijeniti takve alate u obrazovanju. Još jedna prepreka povezana je s troškovima online obrazovanja. Brojna su kućanstva koja si nisu mogla priuštiti brzi internet. Stoga učenici iz takvih kućanstava nisu mogli pristupiti online nastavi.

Kako bi riješio ovu situaciju, **Centar za skrb obitelji i djece Sásd** organizirao je **individualnu osobnu poduku** kako bi učenici mogli dobiti dodatnu obrazovnu podršku. Svaka sesija organizirana je u razdoblju od 40 do 50 minuta, gdje su mentori i učenici koristili maske, rukavice, dezinficijense itd. i poštovali zdravstvene smjernice u Mađarskoj. Ove poduke su osigurale individualni razvoj, brigu i veze sa zajednicom. Posljednji aspekt koji je važno napomenuti u ovoj inicijativi je da su mentori radili volonterski nakon radnog vremena i službenih zadataka nastavnika. Svi sudionici podučavanja primijetili su da je dodatni kontakt licem u lice u okruženju jedan na jedan rezultirao boljim razumijevanjem nastavnog plana i programa, manjim brojem učenika koji zaostaju u učenju i intelektualnim razvojem učenika. Zbog pozitivnih učinaka, Centar je nastavio podržavati pristup čak i sada u razdoblju nakon pandemije.

Osim akcija koje su poduzele javne institucije, građani Sásda (preko lokalne Općinske Udruge za Građane) radili su zajedno i pokrenuli vlastite akcije kako bi osigurali da grad ostane otporan u ovom teškom razdoblju. Bile su to male akcije, ali imale su veliko značenje za građane i pomogle su olakšati terete s kojima su se građani suočavali tijekom pandemije. Građani bi redovito volonterski (vođeni u timovima) čistili dječja igrališta (popravljali i bojali sprave, uklanjali smeće i sl.), postavljali urbane dekoracije vezane uz praznike i godišnja doba, sadili cvijeće u gradu, organizirali adventski sajam i sl. Pomogao je svaki mali korak građana. Ove akcije pridonijele su izgradnji i održavanju identiteta zajednice. Ovakvim radom građana zajednica je prebrodila i najgore trenutke pandemije. Aktivno građanstvo, timski rad i prilagodljivost okolnostima koje se stalno mijenjaju tijekom pandemije osigurali su najbolje rezultate i ishode za građane.

Slike 31-33: Lokalne Općinske Udruge za Građane. Logo i primjer rada volontera tijekom adventskog festivala. Zadnja slika desno prikazuje volontera koji popravljaju komunalnu kantu za smeće.

VII. NAŠA ZADNJA PORUKA

Kako utjecaj pandemije COVID-19 jenjava i život u ruralnim zajednicama postupno se vraća u normalu, sjećanje na ono što su građani doživjeli također je počelo blijedjeti. Na neki način, to je pozitivan aspekt jer znači da se građani vraćaju svojim rutinama i mogu funkcionirati kao i uvijek; međutim, na neki način to se može smatrati negativnim jer znači da bismo mogli zaboraviti ono što smo naučili u ovom teškom razdoblju. Partnerstvo projekta BEYOND shvaća da će u bliskoj budućnosti doći do kriza (npr. prirodnih katastrofa, novih pandemija itd.) koje će utjecati na samu strukturu naših zajednica. Iskustva iz pandemije (pozitivna i negativna) treba zapamtiti kako ne bismo ponavljali pogreške.

U svakoj zemlji obuhvaćenoj ovim projektom, partnerstvo se oslanjalo na dobru volju građana u zajednici u prevladavanju krize, a za kraj ovog dokumenta željeli bismo istaknuti sljedeće lekcije naučene tijekom suočavanja s utjecajima COVID-19:

1) Ruralne zajednice trebaju biti spremne da same poduzimaju akcije: Svaka zajednica je naučila da se za prevladavanje krize ne može osloniti samo na nacionalne vlade (ili čak EU) da riješe svoje probleme. Moraju biti inovativni, pragmatični i odlučni učiniti ono što je ispravno u skladu s lokalnom situacijom. Svaki od gradova u ovom vodiču razvio je vlastite pristupe suočavanju s COVID-19, a kao rezultat toga građani su uspjeli prebroditi najgore trenutke pandemije;

2) Doprinosi građana u kriznim situacijama rezultiraju otpornošću zajednice: Volonteri iz zajednice bili su bitan element u svim zemljama u osiguravanju da gradovi pređu preko situacije COVID-19. Zajednice trebaju prihvatiti dobru volju građana koji u konačnici žele osigurati da njihovi susjedi, posebno oni u ranjivim situacijama, mogu živjeti dostojanstveno i prevladati krize. Volontiranje stvara osjećaj identiteta i svrhe u zajednici i to se pokazalo vrlo točnim tijekom pandemije.

3) Socijalna uključenost = uspješne zajednice: Pandemija nam je svima pokazala da su društveni učinci krize utjecali na ljude na različite načine. Posebno su pogođene starije populacije i osobe s invaliditetom zbog izoliranosti pod zdravstvenim i sigurnosnim mjerama. Sve veći broj studija na globalnoj razini pokazuje da je nedostatak pristupa osobnoj nastavi tijekom pandemije izložio mnoge mlade (dječake i djevojčice) riziku od razvoja mentalnih bolesti. Nedostatak pristupa zdravstvenoj skrbi tijekom pandemije pogađa mlade majke, trudnice, osobe kojima je potreban operativni zahvat te one kojima je potrebno redovno liječenje. Popis se nastavlja. Naposljetku, to nam pokazuje da odgovori na krizu trebaju uzeti u obzir potrebe svih članova zajednice i osmisliti mjere koje se bave potrebama specifičnih skupina. Uzimajući takav pristup u rješavanju budućih kriza, ruralne zajednice bit će otpornije, sposobnije prilagoditi se izvanrednim situacijama i biti bolje pripremljene za kretanje naprijed.

Nadamo se da je ovaj dokument vama, čitatelju, pružio vrijedne informacije i primjere najbolje prakse koje možete koristiti za izgradnju otpornosti zajednice, promicanje volontiranja i uključivanje u aktivno građanstvo.

